

СЕКЦІЯ 9 – АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

ЛОМОВЦЕВА В.К., студент, НТУ «ХПІ»

СТЕПУРІНА С.О., к.е.н., доц. каф. підприємництва, торгівлі та експертизи товарів, НТУ «ХПІ»

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Суспільні та економічні відносини характеризуються процесами глобалізації та стрімким розвитком цифрових технологій. Цифровізація економіки підвищує прозорість та ефективність економічного розвитку держави та суб'єктів господарювання, якість виробництва та надання послуг, зміцнює локальні й глобальні економічні зв'язки. Цифрова економіка – тип економіки, де основними засобами виробництва є цифрові дані та мережеві транзакції як ресурс, що підвищує ефективність, продуктивність діяльності та цінність для отриманих продуктів та послуг.

Цифровізація – впровадження цифрових технологій для вдосконалення життєдіяльності суспільства, бізнесу і держави [2, с. 9]. Цифровізація економіки – це цифрові трансформації в економіці (цифрова економіка). Отже, цифрова економіка – це перетворення наявних аналогових продуктів, процесів та бізнес-моделей, в основі якої лежить ефективне використання цифрових технологій [7]. Ключовими цифровими технологіями для функціонування цифрової економіки є: Інтернет речей, кібер-системи, роботизація, великі дані (Big data), штучний інтелект, автоматизовані операції та технології, хмарні технології, технології Blockchain, квантові, мобільні та біометричні технології, кібер-безпека, сховище даних, промислові мережі, тощо.

Результатом діджиталізації економіки є розвиток «Індустрії 4.0» – повна цифрова трансформація всіх виробничих процесів та відносин. Цифрова економіка є ключовим трендом світового економічного розвитку. Динаміка її зростання за кілька останніх років є майже втричі швидшою, ніж динаміка зростання глобального ВВП за останні 15 років. Згідно з даними «The Boston Consulting Group», обсяг цифрової економіки до 2035 року може

досягти 16 трлн. дол. (23% світового ВВП). Переважна доля цифрової економіки зосереджена в найбільших економіках світу: 35% у США, 13% – у Китаї, 8% – в Японії та 25% у країнах ЄС. Найбільші цифрові активи зосереджені у сфері інформаційних технологій (21,5%), фінансовій сфері (15%), розробці технологій (13,5%). У той же час і традиційні сектори економіки вже накопичили значні обсяги цифрових активів, що знаходяться на рівні 5% валової доданої вартості сектору [8].

В розвинених країнах частка цифрової економіки близько 35% у структурі ВВП. У країнах, що розвивються, ця частка – на рівні 2-19%. Очевидно, що саме країни, в яких розвиваються сучасні цифрові тренди, стають центрами ділової активності, залучення інвестицій, економічного зростання. В Україні питома вага цифрової економіки становить не більше 4%, відстаючи від провідних економік світу. Однак, згідно з прогнозами, до 2025 року ця частка може зрости до 10% [8].

Цифровізації в Україні приділяється багато уваги. Створене та функціонує Міністерство цифрової трансформації, що здійснює державну політику в цифровій та інформаційній сферах. Стратегічними завданнями Міністерства є цифровізація державних послуг та цифровізація бізнес-процесів [4]. Згідно з Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України, ключовими цілями цифрового розвитку України є: якісне та швидке одержання державних послуг; прозорість публічних послуг та управлінських рішень; пришвидшення темпів економічного розвитку, залучення інвестицій; цифрова модернізація виробництва, створення високотехнологічного промислового сектору; підвищення доступності населення до сервісів цифрового світу; розкриття загальносуспільного та економічного потенціалу шляхом подальшого розвитку в Україні цифрових індустрій та цифрового підприємництва.

Важливо, що в Україні є не лише стратегічне бачення розвитку цифрової економіки, але наявне інституціональне та законодавче закріплення цих процесів [5]. Однак, розвиток цифрової економіки в Україні варто вважати таким, що лише починає своє становлення. У 2020 році Україна посіла 58 місце із 63 можливих у Світовому рейтингу цифрової конкурентоспроможності IMD (World Digital Competitiveness Ranking) [6, с. 232]. Проблемами розвитку цифрової економіки є: несприйняття суспільством зміни традиційних економічних

відносин на цифровий формат, відсутність політичної волі керівництва держави відмовитися від бюрократичних та регулюючих процедур, низький рівень кібер-захисту та захисту інтелектуальності власності, високі інвестиційні ризики, низька підтримка інновацій, низький рівень інформатизації та інформаційно-технологічного охоплення населення й бізнесу [3, с. 37]

Сильними сторонами переходу України до цифрової економіки є: належна швидкість інтернет-підключень, наявність електронного урядування та електронної демократії, високий рівень освіти, кадровий потенціал у цифровій сфері. Розвитку цифрової економіки України сприяють: створене відповідне профільне міністерство та ухвалені відповідні законодавчі акти (Закон України «Про електронні довірчі послуги», «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», постанова КМУ «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки України»); в Україні функціонує Інтернет на рівні 4G з потенціалом 5G. Відбувається впровадження цифрових технологій у промисловість, хмарних технологій, великих даних, робототехніки, 3D друку, що відкриває перспективи для виготовлення інноваційних продуктів і послуг. В Україні відбулося впровадження першого в світі електронного державного аукціону з використанням технології «Blockchain» [3, с. 38].

Україна має потенціал для поступового переходу на цифрову економіку. Для цього доцільно здійснити такі заходи: поширення цифрової грамотності серед населення; надання пільг та податкових преференцій для економічних суб'єктів, що впроваджують цифрові інструменти; державна підтримка наукової та інноваційної діяльності у сфері цифрових технологій; розвиток інтернет-комунікацій; удосконалення системи кібер-захисту та захисту інтелектуальної власності; поліпшення інвестиційного клімату, розвиток міжнародної співпраці України у цифровому просторі.

Список літератури:

1. Батракова Т., Линовецька В. Особливості та принципи цифрової економіки України. Економічні студії. 2018. №2. С. 94-98.
2. Куйбіда В.С., Карпенко О.В., Наместнік В.В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. Вісник НАДУ при Президентові України. 2018. №1. С.9.
3. Марченко О. Цифрова економіка України: основні тенденції та перспективи розвитку. Галицький економічний вісник. 2020. №4. С. 34-40.
4. Проекти Міністерства цифрової трансформації України. Міністерство цифрової

трансформації України: веб-сайт. URL: <https://thedigital.gov.ua/projects>;

5. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки: постанова КМУ від 17.01.2018 р. № 67. Верховна Рада України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>;

6. Саух І. Цифрова економіка України: сучасний стан, тенденції, проблеми розвитку. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. №1. С. 230-237.

7. Україна-2030 – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-8>;

8. Цифрова економіка. НАН України: веб-сайт. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=5604>.

Ломовцева, В.К., Степуріна, С.О. Актуальні напрями та тенденції розвитку цифрової економіки / **В.К. Ломовцева, С.О. Степуріна** // Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХПІ» за 2021 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХПІ», 2021. Т. 1 : Труді XVIII-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2021» 7-9 грудня 2021 р. – 2021. С. 117-120

ПАНЬКОВА О.В., к.соц.н., доц., ІЕП НАН України

КАСПЕРОВИЧ О.Ю., м.н.с. ІЕП НАН України

ПАНЬКОВ Д.В., пр. інж. ІЕП НАН України

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ, ПЛАТФОРМІЗАЦІЯ ТРУДОВОЇ СФЕРИ, ІНДУСТРІЯ 4.0 – НОВІТНІ ТРЕНДИ СУЧАСНОСТІ

Справедливим є твердження, що в нестабільному світі початку та першої половини XXI століття стабільними є лише виклики та загрози. За таких умов архіважливим стає наукове обґрунтування тенденцій і домінант соціально-економічного, соціально-трудового розвитку, опрацювання «дорожньої карти» забезпечення стійкого розвитку екосистеми та підвищення соціальної якості як в глобальному, так і локальному вимірах. Цю важливу суспільну місію покликані виконувати соціально відповідальні науковці - представники наукових шкіл трудового, соціального, соціоекономічного спрямування, оскільки саме в соціально-трудовій сфері, відбуваються найбільш глибокі й водночас суперечливі за змістом і неоднозначні за наслідками трансформації [1, С.5].

Четверта промислова революція, відповідні фундаментальні технологічні інновації Індустрії 4.0 формують новий спосіб виробництва, який обумовлює функціонування принципово нової системи соціально-трудових відносин (далі - СТВ). Існує щонайменше чотири групи технологій, які найбільше вплинуть на бізнес і життєдіяльність людей. Йдеться про когнітивні, «хмарні»